

Vergaderjaar 2022–2023

22 054

Wapenexportbeleid

Nr. 384

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR BUITENLANDSE HANDEL EN ONTWIKKELINGSSAMENWERKING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 8 maart 2023

Met deze brief informeer ik uw Kamer, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken, over nationale aanvullende exportcontrolemaatregelen die in voorbereiding zijn op het gebied van geavanceerde productieapparatuur voor halfgeleiders. Halfgeleiders zijn van groot strategisch belang voor toekomstige militaire en civiele toepassingen. Nederland speelt wereldwijd een belangrijke rol in deze waardeketen. Gezien de technologische ontwikkelingen en geopolitieke context, is het kabinet tot de conclusie gekomen dat het nodig is voor de (inter)nationale veiligheid om de bestaande exportcontrole van specifieke productieapparatuur voor halfgeleiders uit te breiden. Hiertoe zal het kabinet in multilateraal kader voorstellen indienen, die erop gericht zijn deze hoogwaardige technologieën internationaal te laten controleren. Tegelijkertijd zal het kabinet ook nationaal en in EU-verband reeds de noodzakelijke stappen zetten.

Exportcontrole kader van geavanceerde halfgeleidertechnologie

Zoals beschreven in de Kamerbrief van 1 december 2022 (Kamerstuk 22 054, nr. 376), heeft het kabinet een aanvullend strategisch kader voor exportcontrole van halfgeleidertechnologie opgesteld. In dit kader zijn drie strategische doelen gedefinieerd met (inter)nationale veiligheid als uitgangspunt, te weten;

1. voorkomen dat Nederlandse goederen bijdragen aan ongewenst eindgebruik, zoals militaire inzet of in massavernietigingswapens;
2. het voorkomen van ongewenste strategische afhankelijkheden op de lange termijn; en
3. het behoud van Nederlands technologisch leiderschap.

Het is belangrijk hierbij te vermelden dat het kabinet dit exportcontrolekader niet in een vacuüm beziet, maar als onderdeel van een bredere inzet ten bate van de halfgeleiderwaardeketen. Hieronder vallen maatregelen om in de context van bovengenoemd kader bepaalde technologieën te

beschermen, denk aan de investeringstoets (wet veiligheidstoets, investeringen, fusies en overnames) en maatregelen op het gebied van kennisveiligheid. Tegelijkertijd zijn maatregelen nodig voor behoud van technologisch leiderschap. Zo wordt specifiek voor de halfgeleidersector in Europees verband gewerkt aan de Chips Act. Voor meer informatie over het investeringsklimaat verwijs ik u naar de Minister van Economische Zaken en Klimaat.

Bij de beoordeling van een exportvergunningaanvraag wordt per geval een specifieke afweging gemaakt op basis van deze drie uitgangspunten. De overheid maakt een analyse van het risico dat één of meerdere van deze doelen in gevaar komt, waarbij wordt gekeken naar onder meer de eigenschappen van het te exporteren product, de toepasbaarheid van het product, de eindgebruiker en het land van bestemming.

Ook maakt de overheid een analyse van de technologische ontwikkelingen in deze sector. De technologie om halfgeleiders te maken wordt steeds geavanceerder en daarmee verandert (potentieel) de impact van de export van deze producten op de (inter)nationale veiligheid. Dit geldt ook voor technologieën en goederen in deze sector die momenteel nog niet gecontroleerd zijn. Het kabinet heeft – gegeven de technologische ontwikkelingen – geconcludeerd dat aanvullende exportcontrole maatregelen noodzakelijk zijn voor geavanceerde productieapparatuur voor halfgeleiders. Over het waarborgen van (inter)nationale veiligheid bij de export van deze technologie, heeft Nederland voorts gesprekken gevoerd met internationale partners. Ook hieruit blijkt dat een aantal specifieke aanvullende nationale exportcontrole maatregelen noodzakelijk zijn.

De aanvullende nationale exportcontrole maatregelen betreffen zeer specifieke technologieën in de productiecyclus van halfgeleiders waarop Nederland een unieke en leidende positie heeft, zoals de meest geavanceerde *Deep Ultra Violet* (DUV) immersie lithografie en depositie. Deze technologieën, in combinatie met bepaalde andere geavanceerde technologieën die elders gemaakt worden, spelen een cruciale rol bij de productie van geavanceerde halfgeleiders. De uiteindelijke keuze voor additionele controlemaatregelen is zorgvuldig en zo precies mogelijk (chirurgisch) gemaakt, om onnodige verstoring van de waardeketens te voorkomen en rekening te houden met het internationale gelijke speelveld.

Nieuwe regelgeving

Het geniet de voorkeur om aanvullende exportcontrole maatregelen in multilateraal verband te nemen, zodat de maatregelen het meest effectief zijn; Nederland zal daartoe voorstellen indienen in het relevante multilaterale exportcontroleregime, het Wassenaar Arrangement (WA). Dergelijke voorstellen en hetgeen besproken wordt in een exportcontroleregime, zijn vertrouwelijk. Besluitvorming in het WA geschiedt op basis van consensus. De kans dat consensus wordt bereikt is momenteel echter klein. Naar verwachting zal de veranderde geopolitieke context doorwerken in het regime, aangezien ook de Russische Federatie lid is en deze het voorstel kan blokkeren. Voorstellen die uiteindelijk door het regime worden aangenomen, worden door de EU vervolgens automatisch opgenomen in Annex I, de bijlage bij de Europese Dual-Use Verordening met daarin alle gecontroleerde goederen en technologie.

Omdat Nederland op (inter)nationale veiligheidsgronden het noodzakelijk acht dat deze technologie spoedigst onder controle wordt gebracht, zal het kabinet, parallel en complementair aan het multilaterale traject, ook

een nationale controlelijst instellen via een openbare ministeriële regeling.

Verordening (EU) 821/2021 inzake producten voor tweëërlei gebruik¹ biedt lidstaten van de Europese Unie de mogelijkheid om, omwille van openbare veiligheidsbelangen of uit mensenrechtenoverwegingen, nationaal aanvullend exportcontrolemaatregelen te nemen. Nederland heeft die mogelijkheid geïmplementeerd in het Besluit strategische goederen. Op grond van dat Besluit kan Nederland via een ministeriële regeling een nationale controlelijst instellen waarmee een vergunningplicht wordt ingesteld voor daarop aangewezen goederen, software en technologie.

Conform artikel 9 en 10 van de Verordening zal Nederland de Europese Commissie en de lidstaten over de nationale controlemaatregel informeren, waarna andere lidstaten deze kunnen overnemen. Het is daarbij wel de vraag of andere landen (direct) zullen overgaan tot het overnemen van Nederlandse vergunningplicht: deze geavanceerde productieapparatuur voor halfgeleiders is wereldwijd slechts in een beperkt aantal landen aanwezig, wat betekent dat voor veel lidstaten er geen directe aanleiding is een soortgelijke vergunningplicht te hanteren. Ook is de bepaling in de Dual Use Verordening over het overnemen van nationale controlemaatregelen van één lidstaat door andere EU-lidstaten nieuw en is daarop niet eerder een beroep gedaan. Nederland heeft gedurende de afgelopen periode intensief contact onderhouden met de Europese Commissie en EU-lidstaten om het belang van deze specifieke controle in het licht van de nationale veiligheid toe te lichten en hiervoor steun te verwerven. Het kabinet zal dit in de komende maanden voortzetten, teneinde de nationale controlelijst zo goed mogelijk Europees in te bedden.

Vanzelfsprekend werkt Nederland ook nauw samen met het bedrijfsleven bij het instellen van de nationale controlemaatregelen. Het is voor bedrijven van belang te weten waar zij precies aan toe zijn en dat zij tijd krijgen om hun bedrijfsprocessen aan te passen aan nieuwe regelgeving.

Het kabinet streeft ernaar om de ministeriële regeling voor geavanceerde productieapparatuur voor halfgeleiders voor de zomer te publiceren in de Staatscourant.

De Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
E.N.A.J. Schreinemacher

¹ Verordening (EU) 2021/821 van het Europees Parlement en de Raad van 20 mei 2021 tot instelling van een Unieregeling voor controle op de uitvoer, de tussenhandel, de technische bijstand, de doorvoer en de overbrenging van producten voor tweëërlei gebruik.